

TURKSOSBİLDER

Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Ersin TÜRE

ersinture@gmail.com

Orcid : 0000-0001-8110-575X

Mücahit KAĞAN

mkagan24@gmail.com

Orcid : 0000-0003-1983-5748

Meryem ATALAY

mrym.atly248@gmail.com

Orcid No: 0000-0002-3879-5481

Gülsüm ALKAN

glsmalkn.92@gmail.com

Orcid:0000-0002-6130-8418

Öz

Afgan öğrencilerin mülteci olarak kabul edilmeleri, evde ve okulda yaşanan kültürel yaşantıların gündelik hayatlarına olan etkileri bir tartışma alanı yaratmaktadır. Bu çalışmada öğrenim hayatlarını MEB'e bağlı okullarda devam ettiren Afgan öğrencilerin günlük hayat deneyimlerinden yola çıkılarak öğrenci olmanın ve okulun onların gözlerinden ne anlama geldiğinin keşfedilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada yöntem olarak fenomenolojik yaklaşım kullanılmış olup, içerik analizi bağlamında bütüncül ve örüntü kodlama türlerinden yararlanılmıştır. Birinci ve ikinci döngü olarak yapılan kodlamalar sonucunda okulun anlamlandırılmasına ilişkin örüntünün bileşenleri ortaya çıkmıştır. Bu bileşenler, “Kimliksizliğe Karşı Kolektif Eylemler”, “Gelecek Beklentisine Karşı Vatansızlık Endişesi”, “Okulun İşlevi”, “Kendini Kabul Ettirme” ve “Afganistan'dan Doğrudan/İran Üzeri Gelenler” şeklinde yer alan temalardır. Daha sonra bu temalar sentezlenerek çalışmanın sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonucunda Afgan öğrencilerin okula ilişkin anlamlandırmalarını ortaklaştıran öz; vatansızlığın neden olduğu kimliksizlik sorununun, okul üzerinden varlıklarını resmileştirerek ve okulda diğer Afgan öğrenciler ile etkileşim kurularak aşılmasıdır. Bu bağlamda çalışma vatansızlık sorunun yarattığı kimliksizlik olgusunda okulun nasıl rol oynadığı alanda bir tartışma alanı yaratması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mülteci Afgan Öğrenciler, Okul, Fenomenoloji

BEING AN AFGHAN STUDENT IN TURKISH SCHOOLS: A PHENOMENOLOGICAL STUDY

Abstract

The acceptance of Afghan students as refugees, the effects of cultural experiences at home and at school on their daily lives create an area of teoric discussion. In this study, it is aimed to discover what being a student and what school means from their eyes, based on the daily life experiences of Afghan students who continue their education life in schools affiliated to the Ministry of National Education.

In the study, phenomenological approach was used as a method, and holistic and pattern coding types were used in the context of content analysis. As a result of the coding made as the first and second cycles, the components of the pattern regarding the meaning of the school emerged. These components are "identities are against Collective Actions", "Concerns Statelessness Against Future Prospects", "The function of the school," "Self-Acceptance Reiteration" and "Afghanistan Direct / Iran Over Arrivals" form located are the theme. Later, these themes were synthesized and the result of the study was reached.

At the end of the study, the essence that makes common Afghan students' understanding of the school; the problem of identitylessness caused by statelessness is overcome by formalizing their presence through school and interacting with other Afghan students at school. In this context, the study is expected to create a debate in the field of how the school plays a role in the phenomenon of identitylessness created by the problem of statelessness.

Keywords: Refugee Afghan Students, School, Phenomenology

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Giriş

Mülteciler içinde yaşamlarını devam ettirdikleri toplumlara sosyal ve psikolojik riskleriyle birlikte yerleşmektedir. Bu bağlamda Afgan öğrenciler öğrenim hayatlarında Türk okullarında sosyal ve psikolojik anlamda bir alan yaratmaktadırlar. Afgan öğrencilerin mülteci olarak kabul edilmeleri, evde ve okulda yaşanan kültürel yaşantıların gündelik hayatlarına olan etkileri bir tartışma alanı olmaktadır.

Mültecilerin sığındıkları bölgelere riskleriyle birlikte yerleştikleri söylenebilir. Dünyanın birçok bölgesinde mültecilere yönelik yapılan çalışmalarda sosyal (Almovist ve Broberg, 1999;), sağlık (Renzaho, 2004) ve psikolojik (Fazel, Reed, Brick ve Stein, 2012) risklerin ele alındığı çalışmalar yapılmıştır. Mülteciler üzerinde yapılan çalışmaların bu durumdan olumsuz yönde daha çok etkilenen çocuklar (Rousseu ve Drapeau, 2003) ve kadınlar (Collins, Zimmerman ve Howard, 2010; Tran, 1997) üzerinde yoğunlaştığı söylenebilir.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK-UNHCR, 2020) verilerine göre en kalabalık göçmen sayısını, Afgan ve Suriyeli sığınmacı, mülteci ve göçmenler oluşturmaktadır. Sorunlar göçe maruz kalan ülkelerde de birçok sorun ve düzensizliklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Topçuoğlu, 2012). Bu sorunların ortaya çıktığı en önemli alanlardan biri de eğitim-öğretim alanıdır. Afganistan'dan Türkiye'ye göç eden gruplar son yıllarda İran üzerinden bu yolculuğu gerçekleştirmektedir. Bu göçlerin bir bölümünü ise İran'da bir süre mülteci olarak yaşayan Afganlar oluşturmaktadır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verileri incelendiğinde Türkiye'de 2017 yılında yabancılara verilen ikamet izin sayılarında Afganistan altıncı sırada yer almaktadır. 2017 yılında düzensiz göçmen sayılarında ise Afganistan üçüncü sırada yer almaktadır (Geyik Yıldırım, 2018). Bu durumun son yıllarda daha fazla artış gösterdiği buna paralel olarak Türk Milli Eğitim Sisteminde öğrenim gören Afgan öğrenci sayısının da arttığı söylenebilir. Bu nedenle eğitim-öğretim alanında mülteci öğrencilerin yarattığı riskin de dikkat çekici boyuta ulaştığı ileri sürülebilir.

Yurtdışında Afgan öğrencilere ilişkin sağlık (Lipson, 1991; Lipson ve Omidian, 1992; Yaser,

2017), savaşın getirdiği psikolojik travmalar (Mghir ve Raskin, 1999), eğitim sorunları (Sinclair, 2001; Waters ve LeBlanc, 2005) vb. konularda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan mülteci öğrenciler ile yapılan fenomonolojik çalışmaları (İdin,2018; Şeker ve Sirkeci, 2015;) alanyazında yer alsada Afgan öğrenciler özelinde çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Türkiye’de Afgan öğrencilerin katılımcı olduğu çalışmaların yabancılara Türkçe dil öğretimi (Nurlu ve Kutlu, 2015; Boylu ve Işık, 2017; Küçükmehtemoğlu, 2018; Bağdaş, 2015; Ehsanullah, 2019; Başlar, 2018; Şengül, 2017) üzerine yapıldığı dikkat çekmektedir. Bunun yanında Göksu (2020) ve Kılıç ve Demir (2017) Afgan öğrencilerin vatanseverlik ve milli değerlerine yönelik görüşlerini; Doğan (2019) ise Afgan öğrencilerin entegrasyonu çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Türkiye’de Afgan öğrenciler üzerinde çoğunlukla dil öğretimi çalışıldığı, kısmen milli değerler ve entegrasyon sorunları üzerine çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Afgan öğrencilerin onların gündelik hayat deneyimleri üzerinden okulu anlamlandırmalarına ilişkin fenomonolojik bir çalışmanın yapılmadığı söylenebilir.

Afgan göçmenlerin Türkiye’deki deneyimlerini inceleyen nitel çalışmaların da yapıldığı görülmektedir (Güler, 2020; Selvitopu ve Gün, 2020). Bu bağlamda Afgan öğrencilerin deneyimlerinin incelendiği ve bu deneyimleri üzerinden onların sosyal ve psikolojik konularının tartışılmaya açılması önemlidir. Afgan öğrencilerin gündelik hayatlarının önemli bir bölümü okullarda geçmektedir. Bu bağlamda okullar eğitim öğretim sürecinde sosyal ve psikolojik risklerin görülebileceği ortamlar olmaktadır. Diğer taraftan ise okullar sosyal ve psikolojik risklerin ortadan kaldırılabileceği önemli bir kamu kurumu olabilir. Bu nedenle Afgan öğrencilerin okullarda ki deneyimlerini ve bu deneyimlerin onlarda yarattığı anlamı ortaya çıkarmak, ileride görülebilecek muhtemel risklerin yaratacağı sorunların önüne geçilmesine yardımcı olabilir.

Afgan öğrencilerin öğrenim hayatlarını sürdürdükleri okullara yönelik anlamlandırmalarının ne olduğunun belirlenmesi ile Afgan öğrenciler üzerine yapılacak diğer çalışmalara yardımcı olacağı düşünülmektedir. Afgan öğrencilerin psikolojik ve toplumsal bağlamda konumlandıkları düzlemin anlaşılması sorunlara yönelik yapıcı çözümlerin belirlenmesine yardımcı olacaktır. Bu bağlamda çalışmanın yöntemsel bağlamının fenomenoloji (görüngübilim) olması önemlidir.

Bu çalışmada öğrenim hayatlarını MEB’e bağlı okullarda devam ettiren Afgan öğrencilerin günlük hayat deneyimlerinden yola çıkılarak öğrenci olmanın ve okulun onların gözlemlerinden ne anlama geldiğinin keşfedilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Afgan öğrencileri konu alan bu fenomonolojik (görüngü bilimsel) çalışmada derinlemesine yapılan görüşmeler yoluyla öğrencilerin gündelik hayat deneyimlerine ulaşılmış ve bu deneyimler üzerinden Türk okullarında öğrenci olmak ve okula yönelik anlamlandırmalarının ne olduğu keşfedilmiştir. Diğer bir ifade ile görüşülen Afgan öğrencilerin farklı hayat deneyimlerini ortaklaştıran öze ulaşılmıştır. Bu öz Afgan öğrencilerin okulu anlamlandırmalarıdır.

Fenomenoloji çalışmalarında bilgi özneler arası olarak üretilir. Bu bağlamda bu çalışmanın özneleri olan araştırmacılar ve katılımcılar hakkında ayrıntılı betimlemeler yapılmalıdır.

Katılımcılar

Katılımcılar Erzincan’da MEB’e bağlı liselerde öğrenim gören Afgan öğrencilerdir. Çalışmada yer alan katılımcıların belirlenmesinde uygun örnekleme kullanılmıştır. Çalışma MEB’e bağlı okullarda öğrenim gören, iletişime açık ve gönüllü olan 11 Afgan öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler doyuma ulaştığında veri toplama çalışması sonlandırılmıştır.

Afgan öğrencilerin altısı kız, beşi erkek öğrencidir. Bu öğrencilerin çok çocuklu olmaları, ailelerin aylık kazancı, öğrencilerin haftalık harcadıkları para, anne ve baba meslekleri ve öğrenim düzeyleri dikkate alındığında ekonomik olarak alt düzeyde oldukları söylenebilir. Ailelerin boş zamanlarını değerlendirme etkinliklerine, kültür ve sanat tüketimleri incelendiğinde alt kültürel düzeyde yer aldıkları söylenebilir. Fakat öğrenciler okulun ders dışı imkânlarını kullanarak kitap okuyarak, bazı sanat kurslarına ve spor etkinliklerine katılarak sınırlı düzeyde sosyo-kültürel etkinlikler gerçekleştirdikleri gözlenmiştir. Bu etkinliklere diğer Afgan öğrencilerin de katıldığı ifade edilmiştir. Ailelerin ortak benzerliği olarak evde bulunan telefon, bilgisayar vb. bilgi iletişim

teknolojilerini ve diğer sosyal medya araçlarını diğer Afgan yakınları ile iletişim kurmak için kullanmaktadırlar. Öğrencilerin okul dışında aileleri birlikte sınırlı sosyo-kültürel etkinlikler gerçekleştirmektedirler. Bu durum üzerinden ailelerin düşük ekonomik kaynaklarının sosyo-kültürel tüketimler için yeterli olmadığı söylenebilir.

Araştırmacılar

Araştırmayı yapan araştırmacılardan biri nitel araştırma alanında ders alan ve ders veren bir akademisyen olmak üzere fenomenoloji alanında kuramsal ve uygulamalı anlamda deneyime sahip bir doktor öğretim üyesidir. Bir diğer araştırmacı psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında psikoloji ve sosyal psikoloji alanlarında çalışma deneyimine sahip profesör unvanına sahip öğretim üyesidir. Diğer araştırmacılar ise Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda uzman psikolojik danışman ve psikolojik danışman olarak görev yapan araştırmacılar olup daha önce mülteci öğrenciler ile çalışma deneyimine sahiptirler.

Bu çalışmada fenomenoloji yaklaşımına uygun olarak araştırmacı (deneyimi yorumlayan) ile katılımcı (deneyimin sahibi) arasında kurulan ilişki dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmacılar önyargılarını paranteze almışlardır. Diğer bir ifade ile araştırmacılar mümkün olduğunca önyargılarının farkında olarak veri toplama ve çözümleme çalışmalarına katılmışlardır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Formun hazırlanmasından önce literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra çalışmanın felsefi temeline uygun olarak Afgan öğrencilerin gündelik hayat deneyimlerine odaklanan sorular hazırlanmıştır. Bu sorular öğrencilerin sosyal-kültürel durumları, okul içi ve dışı gündelik yaşantıları ve gelecek beklentileri üzerinde yoğunlaşmıştır. Sonra sorular üç uzmana incelenmiştir. Araştırmacılar gerekli düzeltmeleri yaptıktan sonra pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama yapıldıktan sonra Afgan öğrencilerin Türkiye'ye gelme öyküsü üzerine de bir soru eklenmiştir. Böylece yarı yapılandırılmış görüşme formu son halini almıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Veriler, Erzincan'da bir lisede öğrenim gören 6 kadın, 5 erkek öğrenci ile bireysel, yüz yüze ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Verilerin çözümlenebilmesi için görüşme kayıtları deşifre edilmiştir. Çözümleme süreci iki kodlama döngüsünden oluşmaktadır. Birinci döngü kodlama keşfedici yöntemlerden bütüncül kodlama (Saldana, 2013) kullanılmıştır. Görüşme soruları üzerinden her bir büyük veri birimine kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Diğer bir ifade ile bütüncül kodlama ile elde edilen veriler görüşme formunda yer alan sorularının gruplandırılması üzerinden büyük veri birimlerine dönüştürülmüştür. Bu büyük veri birimleri üzerinden ikinci döngü kodlamalar gerçekleştirilmiştir. İkinci döngü kodlama sürecinde ise örüntü kodlama (Saldana,2013) gerçekleştirilmiştir. Birinci döngü kodlama sorucunda oluşan büyük veri gruplarının içinde yer alan kodlar ile örüntü kodlama yapılmıştır. Böylece oluşan örüntüler üzerinden Afgan öğrencilerin okulu anlamlandırmalarına ilişkin "öz"e ulaşılmıştır.

Onaylanabilirlik/Aktarılabirlik/Tutarlılık/Onaylanabilirlik

Araştırmada inanılabilirliği sağlamak için araştırmacılar Afgan öğrenciler ile sürekli bir araya gelerek ve adayların içinde yer aldıkları sosyo-kültürel yapıların özellikleri daha yakından tanınmıştır. Ayrıca rehber öğretmenler ile bu konu üzerine sürekli bir araya gelmişlerdir. Buna ek olarak çeşitlenmeyi sağlamak amacıyla görüşmeler grup toplantılarında tartışmaya açılmıştır.

Araştırmada aktarılabirliği sağlamak için araştırma sürecine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Bu kapsamda; araştırmacıların rolü, katılımcıların nasıl belirlendiği, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Güvenilir veriler elde etmek için her araştırmacı yaptığı kodlamaları diğer araştırmacıların denetimine sunmuştur. Araştırmacılar kendilerini paranteze almışlar ve veri toplama sürecinde sık sık bir araya gelmişlerdir. Onaylanabilirlik için çalışmanın her bir aşaması (veri toplama araçları, çözümleme ve raporlama) nitel araştırma ve alan uzmanı tarafından incelenmiştir.

Bulgular

Yapılan analiz sırasında ilk döngü kodlama olan bütüncül kodlama görüşme soruları ve onlara verilen yanıtların gruplandırılması üzerinden gerçekleştirilmiştir. Böylece ikinci döngü ve daha derin kodlamaların yapılabilmesi için büyük veri alanları oluşturulmuştur.

Bu bağlamda elde edilen veriler ile “*Bireyin sosyo-kültürel konumları*”, “*Okul içi gündelik hayat deneyimleri*”, “*Okul dışı gündelik hayat deneyimleri*”, “*Türkiye’ye geliş süreçleri*” ve “*Gelecek beklentileri*” kodları oluşturulmuştur.

Tablo 1. Gerçekleştirilen Birinci Döngü/Bütüncül Kodlama Sonucu Belirlenen Alanlar

1. Döngü Kodlama Bütüncül Kodlama/İkinci Kodlamaya Yönelik Veri Alanları	
Görüşme soruları	<i>Betimleyici</i>
	<i>Sosyo-Kültürel Konum</i>
	<i>Okulda ki Gündelik Hayat Deneyimleri</i>
	<i>Okul Dışı Gündelik Hayat Deneyimleri</i>
	<i>Ülkeye Geliş Süreci</i>
	<i>Gelecek Beklentileri</i>

Birinci döngü kodlama ikinci döngü kodlamayı yapabilmek için anlam alanları yaratmıştır. Betimleyici ve sosyo-kültürel düzey kodları ile katılımcıların yaşam koşulları, hayat öykülerine ilişkin izler ve çalışmanın katılımcıların özellikleri bölümünde yer alan bilgilere ulaşılmıştır. Katılımcıların sosyo-kültürel konumları üzerinden gündelik hayat deneyimleri, ülkeye geliş öyküleri ve gelecek beklentileri üzerinde ikinci döngü kodlamalar gerçekleştirilmiştir. Bu büyük alanlarda oluşan veri birimleri üzerinden hem kırılma noktaları, hem de tek ve iki kavramlı temalar oluşturulmuştur.

Tablo 2. Gerçekleştirilen İkinci Döngü/Örüntü Kodlama Sonucu Belirlenen Kırılma Noktaları/Temalar

İkinci Döngü/Örüntü Kodlama Sonucu Belirlenen Kırılma Noktaları/Temalar	
Okulun Anlamlandırılmasına İlişkin Örüntünün Bileşenleri	<i>Kimliksizliğe Karşı Kolektif Eylemler</i>
	<i>Kendini Kabul Ettirme</i>
	<i>Gelecek Beklentisine Karşı Vatansızlık Endişesi</i>
	<i>Okulun İşlevi</i>
	<i>Afganistan’dan Doğrudan/İran Üzeri Gelenler</i>

İkinci döngü olarak yapılan örüntü kodlamalar sonucunda okulun anlamlandırılmasına ilişkin örüntünün bileşenleri “*Kimliksizliğe karşı Kolektif Eylemler*”, “*Gelecek Beklentisine Karşı Vatansızlık Endişesi*”, “*Okulun İşlevi*”, “*Kendini Kabul Ettirme*” ve “*Afganistan’dan Doğrudan/İran Üzeri Gelenler*” şeklinde temalardır. Afgan öğrencilerin vatansızlığın neden olduğu kimliksizliğe karşı bir araya gelerek ve kolektif eylemler gerçekleştirerek, birbirleri üzerinden varlıklarını kabul ettirmektedirler. Ayrıca bu kolektif eylemler sportif etkinlikler sürecinde ortaya çıkmakta ve kendilerini kabul ettirmelerine yönelik bir fırsata dönüşmektedir. Vatansızlık, Afgan öğrencilerin geleceğe yönelik plan yapmalarına ve bir beklenti geliştirmelerine engel olmaktadır. Bu bağlamda okulun işlevi, vatansızlık sorunlarının aşılmasına yönelik kamusal bir kurum olmaktadır. Ayrıca bu durum öğrenciler kadar ailelerini de kapsamaktadır. Ailelerin, günlük hayatında ve söylemlerinde kamusal bir kurum olarak okul önemli bir yer işgal etmektedir. Afgan öğrencilerin ülkeye geliş öyküleri de okuldaki günlük hayatlarına yansımaktadır. Ülkeye Afganistan’dan doğrudan gelenler ve İran’da bir süre mülteci olduktan sonra gelen öğrencilerin okula uyum, dersleri benimseme ve psikolojik sorunlar bağlamında farklılaşmalar gözlenmiştir.

Afgan öğrencilerin okula ilişkin anlamlandırmalarını anlamamızı sağlayan örüntüyü ve bu örüntüyü oluşturan temaların kodlarını açıklamak çalışmanın bulgularını tartışılması bakımından önemlidir. Örüntü kodlama sürecinde elde edilen kodlardan, temalara ve örüntünün bileşenlerine ulaşılmasının açıklanması çalışmanın inandırıcılığı ve aktarılabilirliği bağlamında önemli görülmüştür. Bu bağlamda ikinci döngü olarak yapılan örüntü kodlamalar sonucunda okulun anlamlandırılmasına ilişkin örüntünün bileşenlerinin hangi kodlardan oluştuğuna ilişkin açıklamalar aşağıdaki bölümde yapılmıştır.

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA
Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

Tablo 3. Kimliksizliğe Karşı Kolektif Eylemler Temasına İlişkin Kodlar

Okulun Anlamlandırılmasına İlişkin Örüntünün Bileşenleri/Temaları	Temaya İlişkin Kodlar
Kimliksizliğe Karşı Kolektif Eylemler Teması	<i>Güvenlik (Yalnız dışarı çıkmama/Evde yaşama)</i> <i>İş Terzi/İnşaat</i> <i>Spor/Takım oyunu/Kick Box</i> <i>Arkadaş gruplarında Afgan bulunması</i> <i>Sosyal medya üzerinden İletişim</i>

İkinci döngü kodlamanın oluşturduğu ilk bulgu Afgan öğrencilerin kimliksiz olmalarını diğer Afganlar ile kurulan etkileşimler ve iletişim araçları üzerinden devam ettirilen bağlar üzerinden aşmaktadır. Katılımcılar, yabancı bir ülkeye doğdukları bölgelerdeki farklı trajik olaylar sonucunda geldiklerinin farkındadırlar. Bu olayların nedenleri arasında savaş, öldürülme korkusu, tehdit, ayrımcılığa uğrama vb. zorlayıcı etkenler vardır. Bu nedenle güven katılımcıların birinci ihtiyaçları haline gelmiştir. Bunların karşılığı olarak gündelik hayatlarını evlerinde geçirmektedirler ve dışarı yalnız çıkmamaktadırlar. Ö1: “Arkadaşlarımla bir yerlere gitmem ailem okuldan arkadaşlarımla dışarıda tek başımıza bir şeyler yapmamıza izin vermez. Aileden bir büyük başımızda olmalı. Mesela ablam varsa dışarı çıkabilir bir kafeye gidebiliriz.” ifadesi bu duruma örnek verilebilir.

Katılımcıların diğer Afgan öğrencilerin de katıldığı sportif etkinlikleri gerçekleştirdikleri ve arkadaş gruplarında Afganların bulunması onların güven ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ö2: “Tek başımıza arkadaşlarla takım kuruyoruz Türk Afgan maçları da yaptık. Biz kendimiz başladık. Çok keyifli geçiyor. Bazen Türklerle karışık da oynarız.” ifadesi spor yapmanın birarada olmalarına aracılık etmektedir.

Ayrıca anne-babaların aynı iş kollarında yer almaları (terzilik/inşaat), dünyanın başka yerlerinde yaşayan yakınlarıyla sosyal medya üzerinden birbirlerini haberdar etmeleri ve birbirlerinin varlıklarından haberdar olmalarını göstermektedir. Ö2: “Genelde sosyal medya kullanılıyor. Annem instagram babam facebook kullanıyor. Ben whatsapp kullanıyorum. Görüntülü aramada İran’daki akrabalarla görüşüyoruz.” ifadesi gerçekleştirilen sosyal medya iletişimlerinin dünya üzerinde varlıklarını belgeleyerek; kimliksizliklerini aşma eylemi olduğu söylenebilir. Ayrıca okul da Afgan öğrencilerin hem bir araya geldikleri hem de varlıklarını belgelendirdikleri resmi bir kurumdur.

Tablo 4. Gelecek Beklentisine Karşı Vatansızlık Endişesi Temasına İlişkin Kodlar

Okulun Anlamlandırılmasına İlişkin Örüntünün Bileşenleri/Temaları	Temaya İlişkin Kodlar
Gelecek Beklentisine Karşı Vatansızlık Endişesi Teması	<i>Gelecek beklentisine engel belirsizlik/Vatansızlık sorunu</i> <i>Evrensel olarak kabul ettikleri bilgisayar bilimleri</i>

İkinci döngü kodlamanın oluşturduğu diğer bulgu gelecek beklentilerinin belirsizliği ile birlikte vatansız olmalarını birlikte hatırlanmasıdır. Öğrencilerin vatansızlık sorunları geleceğe yönelik yaşadıkları belirsizliğin temel nedeni olmaktadır. Afgan öğrencilerin gelecekte nerede olacaklarını bilememeleri ise onları evrensel olarak kabul ettikleri bilgisayar bölümlerine yönelttikleri söylenebilir. Böylece öğrencilerin farklı ülkelere gitmeleri halinde hayatlarına devam edebilecekleri bir meslek kazanmaları gerektiğini düşünmektedirler. Böylece vatansızlığın ve gelecek belirsizliğinin önüne geçmeye çalışmışlardır.

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA
Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

Tablo 5. Kendini Kabul Ettirme Temasına İlişkin Kodlar

Okulun Anlamlandırılmasına İlişkin Örüntünün Bileşenleri/Temaları	Temaya İlişkin Kodlar
Kendini Kabul Ettirme	<i>Sportif etkinliklerde başarı</i> <i>Takım Oyunlarında</i> <i>Bireysel Sporlar</i>

İkinci döngü kodlamanın oluşturduğu diğer bulgu ise Afgan öğrencilerin kendilerini sportif başarılar ile kabul ettirmeleridir. Özellikle takım oyunlarında hem Afgan öğrenciler ile hem de Türk öğrenciler ile etkileşim ortamı oluşturmaktadırlar. Böylece okulun yaşantısında kendilerine yer edinmiş olmaktadır. **Ö6** “*Ama voleybol oynamayı seviyorum.*”, **Ö4** “*Sporu severdim. Çim hokeyi oynadım. Samsuna gittim.*” ve **Ö2** “*Futbol severim. Oynarım. Yaşımdan dolayı almadılar ama çok severim. Voleybolda oynarım. Okulda oynadım. Tek başımıza arkadaşlarla takım kuruyoruz. Türk Afgan maçları da yaptık.*” ifadeleri bu duruma örnek gösterilebilir. Öğrenciler sportif etkinliklerde diğer Afgan öğrenciler ile takım kurmaları öğrencilerin kimliksizliğe karşı kolektif eylem gerçekleştirmelerine örnek gösterilebilir. Diğer yandan yine bir arada etkileşim içinde bulunmaları birbirleri üzerinden varlıklarını korumaya örnek gösterilebilir. Bu öğrencilerin Afgan bir eğitici olan (özel bir spor salonunda) kick boks yapmaları diğer bir örnektir. Her ne kadar kick boks bireysel bir spor olsa da Afgan öğrencilerin bu sporu ve eğiticiyi seçmeleri kimliksizliklerinden ve varlıklarını kabul ettirme bakımından önemlidir. Bu durum Afgan öğrencilerin, onları bir araya getiren ve vatansızlığın getirdiği sorunları aşmalarına yardımcı olan spor dallarını seçtikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca bu spor alanlarında gösterdikleri başarılar kendilerini okul ve çevresine kabul ettirdikleri bir etkinlik olmaktadır. Diğer taraftan sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okul ve öğrencilerin kendilerini spor alanlarında gösterdikleri başarılar ile kanıtlama çabaları diğer çalışmalarda da görülmektedir.

Tablo 6. Afganistan’dan Doğrudan/İran Üzeri Gelenler Temasına İlişkin Kodlar

Okulun Anlamlandırılmasına İlişkin Örüntünün Bileşenleri/Temaları	Temaya İlişkin Kodlar
Afganistan’dan Doğrudan/İran Üzeri Gelenler	<i>Daha çabuk uyum gerçekleştirmek/Fakat savaş ve göç travmasının yanında dışlanma ve ötekileştirme sorunlarına yönelik sosyo-psikolojik sorunlar yaşanması</i> <i>Resim, Müzik, Matematik gibi sembolik dilleri olan derslerin benimsenmesi. Fakat İngilizce dersi İran’dan gelenler tarafından daha fazla benimsenmektedir.</i>

İkinci döngü kodlamanın oluşturduğu diğer bir eksen Afganistan’dan doğrudan gelenler ile İran’da bir süre yaşayıp gelenlerin oluşturduğu ayrımdır. İran’da bir süre yaşayıp sonrasında Türkiye’ye giriş yapan Afgan öğrenciler dışlanma/ötekileştirme yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum onların savaş ve göç travmasını yaşamalarının yanında dışlanma/ötekileştirme de yaşadıklarını göstermektedir. Bu durum bu öğrencilerin toplumdaki sosyal konumlarını ve psikolojik yapılarını daha riskli hale getirdiği söylenebilir.

Afgan öğrencilerin resim, müzik matematik gibi sembolik ifadesi olan dersleri daha kolay benimsediklerini anlaşılmaktadır. Örnek olarak; **Ö7**’nin “*matematiği de çok seviyorum ama çok başarılı değilim.*” ifadesi verilebilir. Fakat bu örnekte de görüldüğü gibi öğrencilerin bu derslerde başarılı olmalarını sağlamamaktadır. Diğer bir ifade ile evrensel sembolik dillerin kullanıldığı matematik, müzik veya resim derslerin de öğrenciler daha rahat etkileşim kurduklarını bu derslerin öğretmenlerini veya bu dersleri sevmelerinden anlaşılmaktadır. Fakat bu etkileşimin olması öğrencilerin bu alanlarda başarılı olması sonucunu getirmemektedir. Afgan öğrencilerin etkileşim kuramadıkları ve dil sorunu yaşadıkları dersleri, benimseyemedikleri ve başarısız oldukları da anlaşılmaktadır. Bu durum mülteci öğrencilere yönelik eğitim programları geliştirilirken dersler arasında yatay ve dikey bağlantılar kurulurken bu sonuca dikkat edilmesi

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

gerektiği söylenebilir. Afgan öğrencilerin doğrudan Türk öğrenciler ile derslere alınmaları, daha önce Milli Eğitim sisteminde çözülmüş olan birleştirilmiş sınıf sorunu tekrar gündeme getirebilir.

Diğer yandan İran’da bir süre yaşayıp gelen öğrencilerin İngilizce dersini sevdikleri veya başarılı oldukları daha fazla dile getirilmiştir. Ö7 “*Biz önce İran a gittik sonradan Türkiye’ye geldik... İngilizce ve sporda çok başarılıyım...*” ve Ö2 “*İngilizceyi anlarım. Özbekçe ve farsça biliyorum. Dil öğrenmede çok iyiyim.*” ifadeleri daha önce bir dil öğrenme deneyimi yaşayanların, başka bir yabancı dili daha kolay öğrendiklerine işaret etmektedir. Bu bağlamda Afgan öğrencilerin ülkeye geliş öykülerinin Türk Milli Eğitim sistemine uyum sağlama çalışmaları sırasında dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bu uyum sağlama çalışmaları sürecinde onlara özel eğitim programları hazırlanırken öğrencilerin getirdikleri psikolojik sorunların da araştırılması gerekmektedir.

Tablo 7. Okulun İşlevi Temasına İlişkin Kodlar

Okulun Anlamlandırılmasına İlişkin Örüntünün Bileşenleri/Temaları	Temaya İlişkin Kodlar
Okulun İşlevi	<i>Okulun sosyalleşme mekânı olarak deneyimlenmesi</i> <i>Güvenli bölge</i> <i>Aileler için okul en çok ilişki kurulan kamusal kurum</i>

Okulun işlevi teması diğer tüm temaları içinde barındıran ve örüntünün merkezinde yer alan bulgudur. Diğer “*Kimliksizliğe Karşı Kolektif Eylemler*”, “*Gelecek Beklentisine Karşı Vatansızlık Endişesi*”, “*Kendini Kabul Ettirme*” ve “*Afganistan’dan Doğrudan/İran Üzeri Gelenler*” temalarında yer alan bulguların gerçekleştiği kuramsal alan olarak görülebilir.

Okul Afgan öğrencilerin gündelik hayatlarında sosyalleştikleri en önemli mekândır. Bu sosyalleşme sürecinde Afgan öğrenciler, hem Türk hem de diğer Afgan öğrenciler ile bir araya gelmektedirler. Böylece bu öğrenciler için okul “*Kimliksizliğe Karşı Kolektif Eylemler*” temasında yer alan birbirleri üzerinden kimliklerini kurdukları ve vatansızlık sorununu birlikte aştıkları bir mekân haline gelmektedir. Ayrıca okul Afgan öğrencilerin spor alanlarında başarılı olabilmeleri için fırsat sağlamaktadır. Böylece okul, Afgan öğrenciler için hem kendilerini diğer öğrencilerin onayını almaları hem de diğer Afgan öğrenciler ile bir araya gelmeleri bağlamında mekân sağlamaktadır.

Okul, Afgan öğrenciler için diğer Türk ve Afgan öğrenciler ile bir araya geldikleri güvenli bir alan yaratmaktadır. Okul, Afgan öğrenciler için tüm akademik, sanatsal, kültürel ve spor etkinliklerini sürdürebilecekleri güvenli bir ortam olmaktadır. Afgan öğrencilerin Afganistan ve İran’da buldukları eğitim ortamlarını, Türkiye’deki eğitim ortamları ile karşılaştırmaları sonucunda elde edilen bulgulardan bu durumun gündelik hayatlarına olumlu yansıdığı anlaşılmaktadır.

Okul, öğrencilerin aileleri için de en çok etkileşime girilen resmi kurum olduğu anlaşılmaktadır. Okul, öğrenciler kadar ailelerinin de günlük hayatlarında yer almaktadır. Bu bağlamda ailelerin uyum sürecinde okul kurumu olumlu olarak daha fazla yer almaktadır. Bu nedenle Afgan ailelerin sosyal ve psikolojik risklerin azaltılması anlamında okulun önemli bir kurum olduğu söylenebilir.

Tüm bu bulgular ışığında okul öğrencilerin varlıklarını resmi olarak belgelendirdikleri bir kurumdur. Böylece Afgan öğrenciler varlıklarını, hem resmi olarak hem de diğerleri ile etkileşime girerek kabul ettirdikleri bir alan yaratmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Vatansızlık, mültecilerin yaşadığı sorunların başında gelmektedir. Bu durum öğrenim gören mülteci öğrencilerin eğitim süreçlerine de yansımaktadır. (Ertuş, 2017; Sezgin ve Yolcu, 2016; Akçalı, 2019;). Türkiye’de mülteciler ile yapılmış çalışmaların büyük çoğunluğunu Suriyeliler oluşturmaktadır. Afgan öğrenciler ile yapılan çalışmaların önemli bir bölümü dilbilim üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarında yer alan Afgan öğrenciler üzerine yapılmış ve vatansızlık sorunu ve yarattığı sonuçlar diğer çalışmalar ile ortaktır (Ertuş, 2017; Sezgin ve Yolcu, 2016; Akçalı, 2019;). Fakat Afgan öğrenciler üzerine yapılmış ve onların okulu anlamlandırılmalarına yönelik fenomenolojik çalışmaların az olması diğer çalışmalar ile karşılaştırmayı sınırlandırmıştır.

Okul, Afgan öğrenciler ve aileleri için gündelik hayatlarında en çok etkileşimlerinin olduğu kamusal alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kamusal alan Afgan öğrencilerin kimliksiz olmaları sorununu diğer

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

Afganlar ile kurulan etkileşimler ve iletişim araçları üzerinden devam ettirilen bağlar üzerinden aşmalarına yardımcı olmaktadır. Afgan öğrencilerin, vatansızlığın getirdiği sorunları aşmalarına yardımcı olan spor dallarını seçtikleri düşünülmektedir. Ayrıca bu spor alanlarında gösterdikleri başarılar kendilerini okul ve çevresine kabul ettirdikleri bir etkinlik olmaktadır. Diğer taraftan sosyo-ekonomik düzeyde yer alan okul ve öğrencilerin kendilerini spor ve maskülen alanlarında gösterdikleri başarılar ile kanıtlanma çabaları diğer çalışmalarda da görülmektedir (Willis 1979; Türe ve Demiray, 2015)

Afgan öğrencilerin etkileşim kuramadıkları ve dil sorunu yaşadıkları dersleri, benimseyemedikleri ve başarısız oldukları da anlaşılmaktadır. Afgan öğrencilerin doğrudan Türk öğrenciler ile derslere alınmaları, daha önce Milli Eğitim sisteminde çözülmüş olan birleştirilmiş sınıf sorununu tekrar gündeme getirmiştir (Sarı, 2019; Bıkmaz, Kaptı ve Türe, 2016).

Öğrencilerin vatansızlık sorunları geleceğe yönelik yaşadıkları belirsizliğin temel nedeni olmaktadır (Doğan, 2019). Geleceğe ilişkin beklenti düzeyinin düşük olması ve geleceğe ilişkin plansızlık sorunu diğer mülteci gruplarında da görülmektedir (Tunga, Engin ve Çağiltay, 2020; Ersoy, 2019). Bu çalışmadan elde edilen bulgu olan Afgan öğrencilerin vatansızlık sorunları geleceğe yönelik yaşadıkları belirsizliğin temel nedeni olması diğer çalışmalar ile uyduğu söylenebilir.

Okul, Afgan öğrenciler için diğer Türk ve Afgan öğrenciler ile bir araya geldikleri ihtiyaçları olan güvenli bir alan yaratmaktadır. Bu nedenle okul, güvenlik nedeni ile savaştan kaçan Afgan öğrenciler için önemli bir ihtiyacı kapatmaktadır. Bu bağlamda okul, Afgan öğrenciler için tüm akademik, sanatsal, kültürel ve spor etkinliklerini sürdürebilecekleri en önemli kamusal ortamdır. Afgan öğrencilerin Afganistan ve İran'da buldukları eğitim ortamlarını, Türkiye'deki eğitim ortamları ile karşılaştırmaları sonucunda elde edilen bulgulardan bu durumun gündelik hayatlarına olumlu yansıdığı anlaşılmıştır.

Özetle okul, Afgan öğrencilerin vatansızlık ve kimliksizlik sorununun çözümüne ilişkin önemli bir alan yaratmaktadır. Diğer bir ifade ile Afgan öğrencilerin okula ilişkin anlamlandırmalarını ortaklaştıran öz; vatansızlığın neden olduğu kimliksizlik sorununun, okul üzerinden varlıklarını resmileştirerek ve okulda diğer Afgan öğrenciler ile etkileşim kurularak aşılmasıdır. Bu bağlamda yapılan çalışmanın, vatansızlık olgusunun yarattığı kimliksizlik sorununun aşılması sürecinde okulun yarattığı düzlemin bir tartışma alanı yaratması beklenmektedir.

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

Kaynakça

- Akçalı, H.,(2019). *Balıkesir’de ilk ve ortaokula devam eden mülteci ve sığınmacı çocukların eğitim problemleri.* (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Almqvist, K. ve Broberg, A. (1999). Mental health and social adjustment in young refugee children y 3½ years after their arrival in Sweden. *Journal of the American Academy of Child ve Adolescent Psychiatry*, **38, 6**, 723–730.
- Bağdaş, F.Ş. (nd.) “Yabancılara Türkçe öğretiminde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yeri: Afganistan örneği”, İstanbul, Hava Harp Okulu
- Başar, U . (2018). Afganistan’da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine güncel bir değerlendirme . *Aydın Tömer Dil Dergisi*, **3** (1), 1-20.
- Bıkmaz, F., Kaptı, S. B. ve Türe, E. (2006, Mayıs). *Suriyeli mülteci çocukların eğitimde yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Ankara’da bir durum çalışması.* II. Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Eğitim ve Sosyal Bilimler Sempozyumu, Nizip, Gaziantep, Turkey.
- BMMYK, Erişim tarihi: Aralık 2020, <https://www.unhcr.org>
- Boylu, E ve Işık, Ö . (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçeye yönelik algılarının metaforlar aracılığı ile belirlenmesi . *Ana Dili Eğitimi Dergisi* , **5** (3) , 450-471 . DOI: 10.16916/aded.331251
- Collins, C.H., Zimmerman C., ve Howard, L.M. (2011). Refugee, asylum seeker, immigrant women and postnatal depression: rates and risk factors. *Archives of Women's Mental Health*, (14), 1, 3-11.
- Doğan, M. (2019). *Temel eğitim kurumlarındaki Afgan uyruklu öğrencilerin sosyal entegrasyonunda okulun yeri: Karaman örneği.* (Yükseklisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karaman
- Ehsanullah, F. (2019). *Afganistan’da Türkçe öğrenen öğrencilere yönelik dil ihtiyaç analizi.* (Yüksek lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Ertuş,G. (2017). *Suriyeli sığınmacı çocukların Türk eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunlar.* (Yükseklisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Ersoy, A. F. , Turan, N. 2019 Sığınmacı ve göçmen öğrencilerde sosyal dışlanma ve çeteleşme, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, **54**(2), 828-840
- Fazel, M. ve Stein, A. (2002). Community child health, public health, and epidemiology. The mental health of refugee children. *Arch Dis Child*, (8) **7**, 366-370.
- Geyik Yıldırım, S. (2018) “Göç ve Afganlar : İstikrarlı Mülteciler”, *Göç Araştırmaları Dergisi*, **4-2**, 128-159.
- Göksu,M.(2020).Afganistan uyruklu ilkokul öğrencilerinin gözüyle vatanseverlik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, **18** (39), 33-63.DOI: 10.34234/ded.598196
- İdin, Ş.(2018). The Challenges of Refugee Students Encountered in Science Courses: A Phenomenological Study . *Journal of Education and Future* , (13) , 79-94
- Güler, H. (2020). Afganlı göçmenlerin göç süreçleri ve işçilik deneyimleri: Uşak ili örneği. *Çalışma ve Toplum* . **66**, 3, 1463-1483
- Kılıç, E ve Demir, S . (2017). Türkiye’deki Afgan mülteci öğrencilerin gözünden TürkiyeCumhuriyeti milli değerleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*,**15** (34) , 161-191. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37287/430596>
- Küçükmehtemetoğlu Ö (2018). Afganistanlı öğrencilerin Türkiye Türkçesindeki ünlüleri yazarken, telaffuz ederken yaptıkları hatalar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies (Elektronik)*, **13**(11), 899 - 908.
- Lipson JG ve Omidian PA. (1992). Health issues of Afghan refugees in California. *West J Med*.**157**:271-275.
- Lipson JG. (1992). Afghan refugee health: Some findings and suggestions. *Qualitative Health Res* **1**:349-369
- Mghir, R., ve Raskin, A. (1999). The psychological effects of the war in Afghanistan on young Afghan refugees from different ethnic backgrounds. *International Journal of Social Psychiatry*, **45**(1), 29–36.

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

- Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviye al yazma sorunları: Afganistan Örneği . *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* , 25 (2) , 67-87 .
- Rousseau, C. ve Drapeau, A. (2003). Are refugee children an at-risk group?: A longitudinal study of Cambodian adolescents. *Journal of Refugee Studies*, 16(1), 67-81.
- Renzaho, A.M.N. (2004). Fat, rich and beautiful: changing socio-cultural paradigms associated with obesity risk, nutritional status and refugee children from sub-Saharan Africa. *Health ve Place*, 10 (1), 105–113.
- Saldaña, J. (2013). *The coding manual for qualitative researchers*. Los Angeles: SAGE Publications
- Sarı, H. (2019). Mülteci öğrenciler ve birleştirilmiş sınıflar. <https://www.memurpostasi.com/multeci-ogrenciler-ve-birlestirilmis-siniflar-346vy.htm>
- Selvitopu, A. ve Gün, F. (2020). “I feel so happy now” Afghan students’ cross-cultural adaptation experiences in Turkey. i.e.: *Inquiry In Education*, 12, 2. Retrieved from: <https://digitalcommons.nl.edu/ie/vol12/iss2/9>
- Sezgin, A. A. ve Yolcu, T. (2016). Göç ile gelen uluslararası öğrencilerin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreci. *Humanitas*, 4 (7), 417-436
- Sinclair, M. 2002. *Planning education in and after emergencies*, Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning
- Şengül, K. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Afganistanlı Özbek Türklerinin Türkiye Türkçesine yönelik görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (2) , 91-100 . DOI: 10.18069/firatsbed.346485
- Topçuoğlu Atasü, R. (2012). *Düzensiz Göç: Küreselleşmede Kısıtlanan İnsan Hareketliliği*, S. Gülfer İhlamur-Öner ve N. Aslı Şirin Öner (der.) Küreselleşme Çağında Göç, İstanbul: İletişim.
- Tran, C.G. (1997). Domestic violence among Vietnamese refugee women: Prevalence, abuse characteristics, psychiatric symptoms, and psychosocial factors.. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering*, (57) 11-B), 7239.
- Tunga Y., Engin G., ve Cagiltay, K..(2020). A Literature Review on the Issues Encountered in Educating Syrian Children in Turkey, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 317-333. DOI: 10.17679/inuefd.535845
- Türe E. ve Demiray, P. (2015, Mayıs). *A phenomenological study on absent middle school students*. International Congress on Education for the Future: Issues and Challenges (ICEFIC 2015). Ankara.
- Yaser, A. (2017). *Mental health literacy of resettled Afghan refugees in Australia : an exploration of how resettled refugees understand post-traumatic stress disorder and its treatment*. (Doktora tezi). Western Sydney University, Sydney.
- Waters, T. and Leblanc, K. 2005. Refugees and education: mass public schooling without a nation-state. *Comparative Education Review*, 49: 129–147
- Willis, P. (1979). *Learning to Labour: how working class kids get working class jobs*. Farnborough, Hants.: Saxon House.

EXTENDED ABSTRACT

Refugees settle in the societies in which they continue their lives, with their social and psychological risks. In this context, Afghan students create a social and psychological space in Turkish schools in their education life. The acceptance of Afghan students as refugees, the effects of cultural experiences at home and at school on their daily lives create an area of teoric discussion. It can be said that the number of Afghan students studying in the Turkish National Education System has also increased. Therefore, it can be argued that the risk created by refugee students in the field of education has reached a remarkable level. In this context, it is important to examine the experiences of Afghan students and to discuss their social and psychological status based on these experiences. Afghan students spend most of their daily lives in schools. In this context, schools are environments where social and psychological risks can be seen in the education process. On the other hand, schools can be an important public institution where social and psychological risks can be eliminated. For this reason, revealing the experiences of Afghan students in schools and the meaning these experiences create in them can help to prevent problems that may arise from possible risks in the future. It is thought that determining the interpretations of Afghan students towards the schools where they continue their education will help other studies on Afghan students. Understanding the level on which Afghan students are positioned in psychological and social contexts will help identify constructive solutions to problems. In this context, it is important that the methodological context of the study is phenomenology. In this study, it is aimed to discover what being a student and what school means from their eyes, based on the daily life experiences of Afghan students who continue their education life in schools affiliated to the Ministry of National Education. In this phenomenological study of Afghan students, the lived daily life experiences of the students were reached through in-depth interviews and through these experiences, it was discovered what their meanings about being a student in Turkish schools and school were discovered. Participants are Afghan students studying in high schools affiliated to the Ministry of National Education in Erzincan. Appropriate sampling was used to determine the participants in the study. The study was carried out with 11 Afghan students studying in schools affiliated to the Ministry of National Education, who are open to communication and volunteering. When the data were saturated, the data collection study was terminated. One of the researchers conducting the research is a lecturer in the field of qualitative research, and a doctoral lecturer with theoretical and practical experience in phenomenology. Another researcher is a faculty member who has the title of professor who has working experience in psychology and social psychology in the field of psychological counseling and guidance. Other researchers, on the other hand, are researchers who work as expert counselors and psychological counselors at schools affiliated to the Directorate of National Education, and they have had previous experience of working with refugee students. A semi-structured interview form was developed as a data collection tool in the study. The data were obtained through individual, face-to-face and semi-structured interviews with 6 female and 5 male students studying at a high school in Erzincan. Interview records were deciphered in order to analyze the data. The parsing process consists of two coding cycles. One of the first loop coding exploratory methods, holistic coding was used. In the second cycle coding process, pattern coding was carried out. Pattern coding was made with the codes in the large data groups formed in the first cycle coding query. Thus, the "essence" of Afghan students' meanings of the school was reached through the patterns formed. In order to ensure credibility in the research, the researchers came together with Afghan students continuously and the characteristics of the socio-cultural structures in which the candidates were located were more closely known. Detailed explanations about the research process were made to ensure transferability in the study. In order to obtain reliable data, each researcher

submitted the codes he made to the control of other researchers. The researchers bracketed themselves and met frequently during the data collection process. Each phase of the study (data collection tools, analysis and reporting) was examined by the qualitative research and field expert for confirmability. After the analysis, the holistic coding, which is the first cycle coding, was carried out by grouping the interview questions and the answers given to them. Thus, large data fields were created for the second cycle and deeper coding. In this context, with data obtained from "an individual's socio-cultural positions", "daily life experiences inside the school", "school outside of everyday life experiences", "to develop the process of Turkey" and "future expectations" has created codes. Explaining the pattern that enables us to understand Afghan students' meaning of school and the codes of the themes that make up this pattern is important in terms of discussing the findings of the study. Explanation of reaching the themes and components of the pattern from the codes obtained in the pattern coding process was deemed important in terms of the credibility and transferability of the study. In this context, as a result of the pattern coding made as the second cycle, explanations were made about which codes are the components of the pattern for the meaning of the school. Later, these themes were synthesized and the result of the study was reached. The school creates a safe space for Afghan students to meet with other Turkish and Afghan students. The school provides a safe environment for Afghan students to pursue all academic, artistic, cultural and sports activities. Afghanistan Afghan students and the educational environment they were in Iran, the findings obtained as a result of comparison with the educational environment in Turkey is understood that this situation reflected positively on the everyday rascal. It is understood that the school is the most interacted official institution for the families of the students. The school takes part in the daily lives of their families as well as students. In this context, the school institution is more involved in the adaptation process of families. For this reason, it can be said that the school is an important institution in terms of reducing the social and psychological risks of Afghan families. In the light of all these findings, the school is an institution where students officially certify their existence. Thus, Afghan students create a space where they impose their existence, both formally and by interacting with others. Statelessness is one of the problems experienced by refugees. This situation is reflected in the education processes of refugee students. The lack of phenomenological studies conducted on Afghan students to make sense of the school limited the comparison with other studies. It is also understood that Afghan students are unable to interact and have language problems, cannot adopt and fail. The fact that Afghan students were directly admitted to classes with Turkish students resurfaced the problem of unified classrooms that had previously been solved in the National Education system. It can be said that the finding obtained from this study, the statelessness problems of Afghan students, is the main reason for their uncertainty about the future, in agreement with other studies. The school creates a safe space for Afghan students where they meet other Turkish and Afghan students with their needs. Therefore, the school fulfills an important need for Afghan students fleeing the war for security reasons. In this context, the school is the most important public environment for Afghan students where they can pursue all academic, artistic, cultural and sports activities. The educational environment of Afghan students in Afghanistan and Iran, the findings obtained as a result of comparison with the educational environment in Turkey is understood that this situation reflected positively in their daily lives. In summary, the school creates an important area for solving the problem of statelessness and identitylessness of Afghan students. In other words, the essence that makes common Afghan students' meaning of school; The problem of identitylessness caused by statelessness is overcome by formalizing their presence through school and interacting with other Afghan students at school. In this context, the study is expected to create a discussion area for the plane created by the school in

TÜRK OKULLARINDA AFGAN ÖĞRENCİ OLMAK FENOMONOLOJİK BİR ÇALIŞMA
Ersin TÜRE, Mücahit KAĞAN, Meryem ATALAY & Gülsüm ALKAN

the process of overcoming the problem of identitylessness created by the phenomenon of statelessness.